

Den forstående jægers regulerende hånd

11.11.2024

JETTE BAAGØE

Fasanerne og jagthusholdningen

Kongsdal 1912

Kongsdal 1933

Skadedyr

Jægerne vidste bedst

Prof. Gustav Lundberg:

- ▶ undersøgte årligt mere end 50 grævlingers maveindhold ...
- ▶ To gange fra 1894-1936 fandt han skalrester. At grævling skulle være en frygteligt skadelig æggetyv, var derfor temmelig usandsynligt.
- ▶ Men ikke for redaktør Frellesvig:
- ▶ "Vi har her (i DK) utallige eksempler paa, at Grævlingen er en Redeplyndrer af Rang ..."
- ▶ Dansk Jagttidende 1936

It's the money stupid!

Jagtfonden 1931

"... Resten af Midlerne disponeres af Landbrugsministeren til Vildtets Bevarelse og Ophjælpning i Landet, til Udsættelse og Opdræt af Vildt, til Oplysning om Vildtplejen gennem Konsulenter og Jagtblade, til Støtte for Jagtforeninger og til Etablering af Reservater og Haandhævelse af Freden paa disse...".

Det store dyr i åbenbaringen ... kun fosformos kan ave den ...

"... den praktiske Landmand ... ved af Erfaring, at Kragen er en fæl Røver, der ... strejfer vidt omkring og ... plyndrer Agerhønsenes Reder for Æg, dræber de spæde Kyllinger, plyndrer Sangfuglenes og andre Smaafugles Reder, hugger Øjene ud paa Haren og æder den levende ... Der er ingen Grund til at lade Kragernes Maveindhold undersøge. Lad Videnskaben more sig med Maagerne – og Turtelduerne ..."

Dansk Jagttidende 1934

... han forstaar ikke,
at det bedste Værn
for Dyre- og Fuglelivet
er den forstaaende
Jægers regulerende
haand ..

" ...men ... den Mand, der ... gik med til
at lade os beholde Fosformosen, ham
skulle vi ikke kaste Vrag på ..." (1930)

... Professoren har luftet den sureste
Misundelse ... Jagtpengene er Jægernes
Penge ..."

" ... Danmark bliver ikke en Hønsegaard,
og der bliver ikke Tale om Massemyrderi,
fordi der udsættes Agerhøns, Fasaner og
Harer på Vildttomme Terræner ..." (1934)

Overretssagfører Carl Becker om professor Carl
Wesenberg-Lund og hans indvendinger mod fosfor →

Græsholmene:
"...de store Maager
æder alle andre
Fugles Yngel ..."

Jagtfonden hyrede Jens Bjerg-Thomsen,
Zoologisk Museum Bent Løppenthin
De var enige om at fredningen virkede

"... vi Jægere skal være varsomme, før
vi fælder overilede Domme, der ofte
bygger paa Tro og Anskuelse ..."

Jens Bjerg-Thomsen 1933

1940 Samarbejde!

" ... Jægerne kan gennem mangfoldige jagttagelser ude i naturen give videnskaben værdifulde bidrag til belysning af vildtarternes forhold ... videnskaben og jægerne skal samarbejde ..."

Prof. Ragnar Spärck i Jagt&Fiskeri 1940

1941: Vildtudbyttestatistik

1944: Jagtrådets vildtbiologiske undersøgelser i samarbejde med RS (mest ernæring og sundhed)

Videnskaben OG Jægerne

En lille Samtale med
Prof., Dr. R. Spärck
om Zoologisk Museum
og om Jægerinteresse

Zoologisk Musæum bliver utvivlsomt af mange Jægere opfattet som et kedeligt støvet Sted, der absolut er uden Interesse for Dianas Sønner. ... Og er Tilfældet det stik modsatte ... Zoologisk Musæum

Professor, Dr. phil. R. Spärck.
er Højborgen for alt Dyreliv gennem Sekler. — Her

Krigstidens bekymring for kronvildtet

Bestandens størrelse

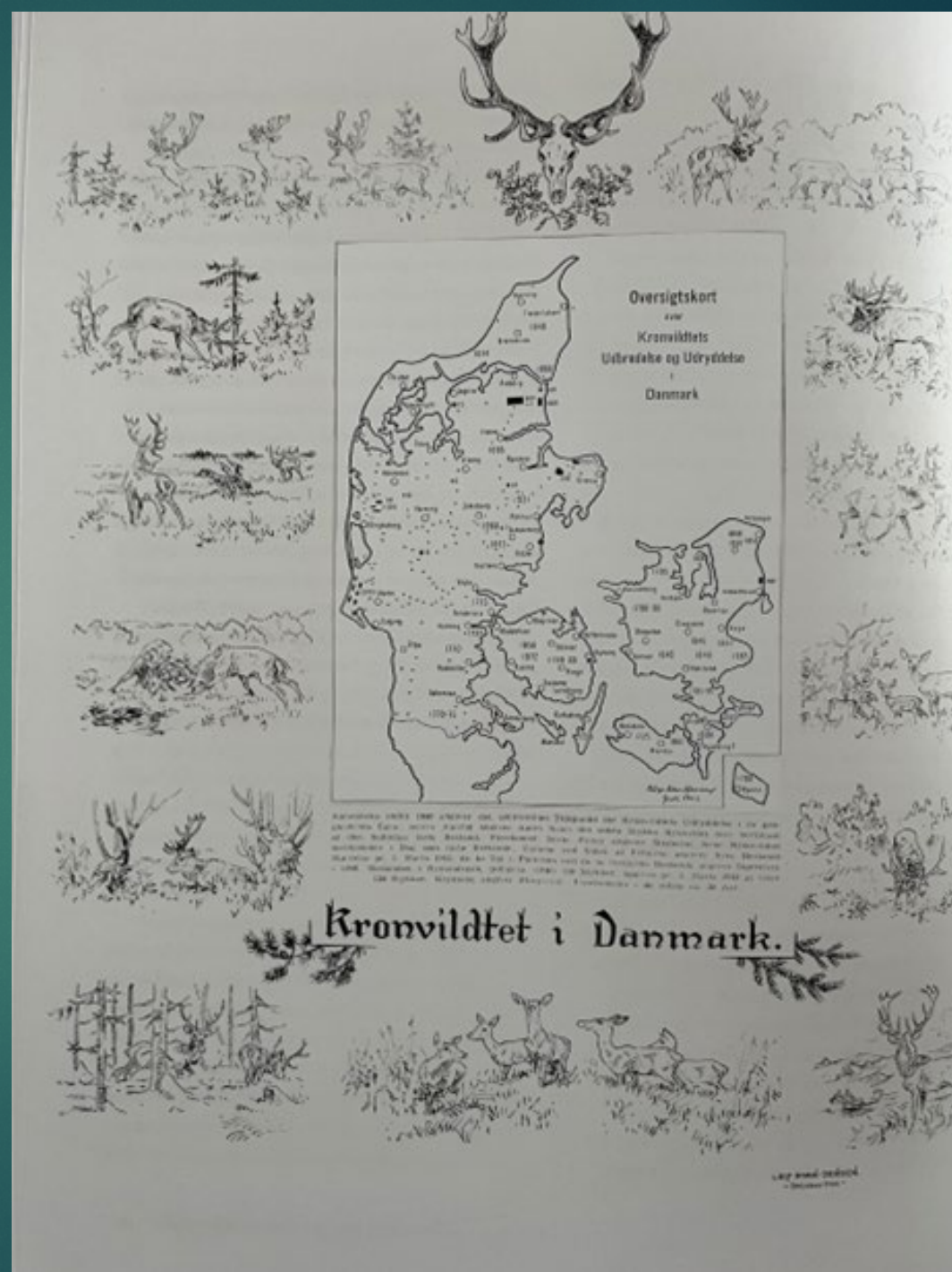
Markskaderne

Plantagerne – reservater?

Forslag om oprettelse af Jysk Dyrehave/udryddelse af den vilde bestand i Jylland

Nej tak! Men en ja tak til en jagtgård!

Tegning af Leif Ragn-Jensen 1944

Tager videnskaben magten fra jægerne?

Jagtgården på Kalø skulle foruden opdrætsforsøg og undervisning huse en vildtbiologisk forsøgsstation under ledelse museumsinspektør H.M. Thamdrup.

For Jagtfondens regning. Det kunne man være enig eller uenig i, men det var ikke Knud Schacks eller det øvrige Jagtråds afgørelse, for:

"Ifølge Jagtfondens Vedtægter kræves Landbrugsministeriets Godkendelse af Dispositioner af økonomisk Karakter ... Man maa derfor forstaa, at Jagtraadet til enhver Tid i sine Dispositioner er under Kontrol, og at Jagtraadet ikke egenhændigt kan skalte og valte og træffe Afgørelser vedrørende Kalø, som det vil"

Dansk Jagtforening 1949a:91

Vildtbiologisk Station Et fyrtårn Statusundersøgelser og forskning

(Råvildtundersøgelser)

Dansk Vildtforskning (1949-1989)

Danish Review of Game Biology (1945 –
2002)

Danske Vildtundersøgelser (1953-1991)

Foto: Aksel Bo Madsen ©

Sandheden er ildt hørt

Udsætning af agerhøns

84 % døde

Magister Kai Westerskov holdt 2 år

” ... Dr. Paludan skulde besidde de bedste Forudsætninger for at gaa ind i et frugtbart og loyalt Samarbejde til Gavn for dansk Vildt og dansk Jagt ... ”
H.M. Thamdrup 1951

I 1962 kom Knud Paludan på museum

I 1965 accepterede Jagtrådet endelig hans resultater

Omsider sejr

for chokerende naturforsker

EN naturforsker, hvis opdagelser har mødt skepsis og vrangvilje og samtidig er blevet søgt tilbagevist med påstande om, at de nok slet ikke holdt stik alligevel, kan notere en sejr i disse dage.

De højeste myndigheder på det felt, hvor indsatsen er gjort, omspører nu deres virksomhed som følge af hans resultater.

Manden er den 54-årige Knud Paludan, i en halv snes år fjervildtspecialist på Vildtbiologisk Station, Kalø, nu leder af Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm.

Og myndighederne, der omsider tager konsekvensen af hans resultater, er de jagtlige. En lille revolution, længe modarbejdet af både forskrækkede og fornærmede jægere, er indvarslet i vort jagtvæsen.

Sandheden

Vildt for halvandet hundrede tusinde kroner, agerhøns først og fremmest, fasaner og harer, er hidtil blevet sluppet løs på hjemlige jagtterræner hvert år efter landbrugsministeriel bestemmelse.

Nu er Jagtrådet — en instans, der med greve Gregers Ahlefeldt i spidsen har den egentlige afgørelse i sådanne sager — begyndt at udvikle disse udsætninger, i hvert fald den halvdel af dem, der fører agerhøns, en af vore mest yndede vildtarter, ud på terrænerne.

Motivering: At et agerhøneliv er så kort, at det ikke er værdt at investere penge i.

Netop det har dr. Paludan — så stiltørdigt, som han har for vane — sagt i adskillige år.

En rapport, han udsendte i 1957 efter som den første i verden at have undersøgt dødeligheden blandt agerhøns, fortalte jægerne den forbløffende sandhed om, hvor livlig omsætningen er i naturens hus-holdning, hvor hurtigt døden indhenter de agerhøns, opdrætterne sætter fri.

Den forbløffende sandhed er, at de tusinder af unge agerhøns, på hvis udsætning i sensommeren eller efteråret masser af jagttegnspenge er blevet ofret i håb om, at fuglene vil yngle den næste sommer, har en gennemsnitlig levetid på ikke engang et halvt år. De fleste af dem når simpelt hen aldrig at yngle. Deres fortlørlighed med mennesker gør dem for tillidsfulde til, at de kan klare det vilde livs farer.

Kæmpespild af liv på jagtterrænerne, forlængst påvist af vildtbiolog, skal nu ophøre

Dr. Knud Paludan

Agerhøns

Undskylder

Fordi de beregninger, dr. Paludan gjorde i sin første rapport på grundlag af 8.000 mærkede agerhøns' udsætning, blev betvivlet, kom han i fjor med nok en rapport om udsætning af yderligere 5.000 mærkede agerhøns. Bekræf-

telsen var endnu mere overbevisende, end han selv havde turdet håbe på.

Den årlige middeldødelighed blandt det fåtal af udsatte agerhøns, der overlever den første vinter, er helt oppe på 84 pct. Han kunne ikke gøre for det, men grunden vaklede under jagtvæsnets kostbare vildt-uddelinger, dets ud-rugning af æg fra ødelagte reder, dets drift af to specielle agerhøns-farme i Sydjylland.

Nu siger så Jagtrådet, efter at også konsulentvæsnets har gjort supplerende forsøg med lige så nedslående resultat, at det vil være ufor-svarligt fortsat at bruge mange penge på et formål af så tvivlsom værdi. Der vil ikke blive opdrættet eller udsat en eneste dansk agerhøns i 1965.

Og det må jeg vel tage som udtryk for, at man nu endelig erkender sandheden i, hvad jeg har fundet ud af, sagde dr. Paludan i formiddags. Men jægerne skal være undskyldt. Folk, der ikke er trænet i videnskabelig tankegang, kan have svært ved at godtage noget helt nyt.

Var jægermodstanden medvirkende til, at De for et par år siden søgte fra Vildtbiologisk Station til Hørsholm?

— Det vil jeg nødig diskutere nu...

Stenhøns

Dansk Jagtforenings formand, skovrider, dr. agro K. Ladefoged, er ikke glad ved situationen. Han skriver i Dansk Jagttidende, at udsætningen af levende vildt gennem årene har været et af de bånd, der har knyttet danske jægere sammen. Mange jægere, hvis interesse for vildtpleje er vakt netop gennem disse fælles udsætninger, vil blive desillusionerede nu...

Det er formentlig bl. a. af denne grund, at Jagtrådet i år vil gøre forsøg med i stedet at udsætte røde stenhøns, sydeuropæiske høns-fugle med røde ben og hvidstribede kropspider, som indført er indført i England. De minder i levevis om agerhøns og kaldes ligefrem af jægerne for rødbenede agerhøns, men foretrækker dog tørt, hedeagtigt terræn og skulle derfor kunne finde levevilkår især i Jylland.

Dr. Paludan siger:

— Man har tidligere uden held forsøgt at indføre dem i Danmark. Jeg er meget skeptisk over for dette nye forsøg.

kr.

1967 - et magtskifte

Alle pattedyr og fugle, for hvilke der ikke er fastsat jagttid er fredede

Kronhjort og kalv jagttid 1.9. – 29.2.
Kronhind 1.10. – 31.12.

Krav om aflæggelse af jagtprøve

Landbrugsministeriet administrerer

Jagtfonden består

Specialtilladelse til nedskydning i fredningstiden af pattedyr, der volder væsentlig skade eller ulempe, kan blandt andet tænkes meddelt ved sikavildt.

1979 Landbrugsministeriets Vildtforvaltning på Kalø

Forvaltningen omfattede

- ▶ Administration , bl.a. Reservat- og jagttegnskantoret
- ▶ Konsulentvæsenet
- ▶ Vildtbiologisk Station
- ▶ Kalø Jægerskole
- ▶ Kalø land- og skovbrug

Vildtforvaltningsrådet

En række interesseorganisationer fik sæde i Vildtforvaltningsrådet, der holdt sit første møde 5. marts 1979. Rådet, der var rådgivende organ for Jagtrådet og Landbrugsministeriet, havde følgende medlemmer:

Formand: departementschef Hans Jørgen Kristensen, Landbrugsministeriet.	skovrider Kjeld Ladefoged
Dansk Jagtforening:	landsformand Frede Petersen
Landsjagtforeningen af 1923:	overlærer Peter Dauning
Strandjagtforeningen:	lektor Broder Bejer
Danmarks Naturfredningsforening:	læge Lorenz Ferdinand
Dansk Ornithologisk Forening:	kontorchef William Horsten
Friluftsrådet:	gårdejer Thomas Overgaard
De samvirkende danske landboforeninger:	gårdejer Aage Post
Danske Husmandsforeninger:	lektor Jan Dyck
Naturfredningsrådet:	gårdejer Niels Ravn
Statens Jordlovsudvalg:	Dr.phil. Helmuth Strandgaard
Vildtbiologisk Station:	jagtkonsulent Søren Essendrop
Konsulentvæsenet:	

1980'ernes modsætninger i naturforvaltningen

Naturen – fri og ægte

- men hjortene blev husdyr

- ▶ Autenticitet
NBL forbød udsætning af ikke hjemmehørende arter
- ▶ Dynamik
Når basale forudsætninger er OK, kan organismene brede sig af sig selv
- ▶ Plads og tid
NFR, NBL, NR og Wilhjelm-udvalget ville sikre plads til den naturlige dynamik. I dag siger Biodiversitetsrådet det samme

Paradigmeskiftet

1990: Dyr, der ikke findes naturligt vildtlevende i Danmark, må ikke udsættes i naturen uden miljøministerens tilladelse.

NBL 1990

1999: Naturbeskyttelsesloven af 1992 tillod i §31 stk. 2 undtagelser fra den traditionelle linje. Det udnyttede Svend Auken ved bæverudsætningen i Klosterheden.

Hvor blev de af?

Pengene og
forskningen?

1989: Vildtforvaltningen overføres til Miljøministeriet. Vildtbiologisk Station bliver til **sektorforskningsinstitutionen** DMU

1990: Jagtfonden opløses

2007: DMU del af Aarhus Universitet

2011: DMU nedlægges og henføres til Bioscience, bl.a. DCE ved Aarhus Universitet

Foto: Aksel Bo Madsen ©

2001 Hvad skal vi med eksperter?

Nationalparker - for nature???

Synsninger og sansninger

Naturnationalpark Gribskov

- ▶ 1300 ha heget m. 2,5 m højt hegn
- ▶ Græsning af kreaturer, krondyr, dådyr, sika, rådyr, elg
- ▶ Intet fast udviklingsmål
- ▶ Grænsen mellem skov og åben natur vil udviskes
- ▶ Naturligt græsningstryk (sic!)
- ▶ Naturlig hydrologi genoprettes om muligt
- ▶ NOVANA-overvåning

Hastige paradigmeskift

Politiske mål trumfer evidens

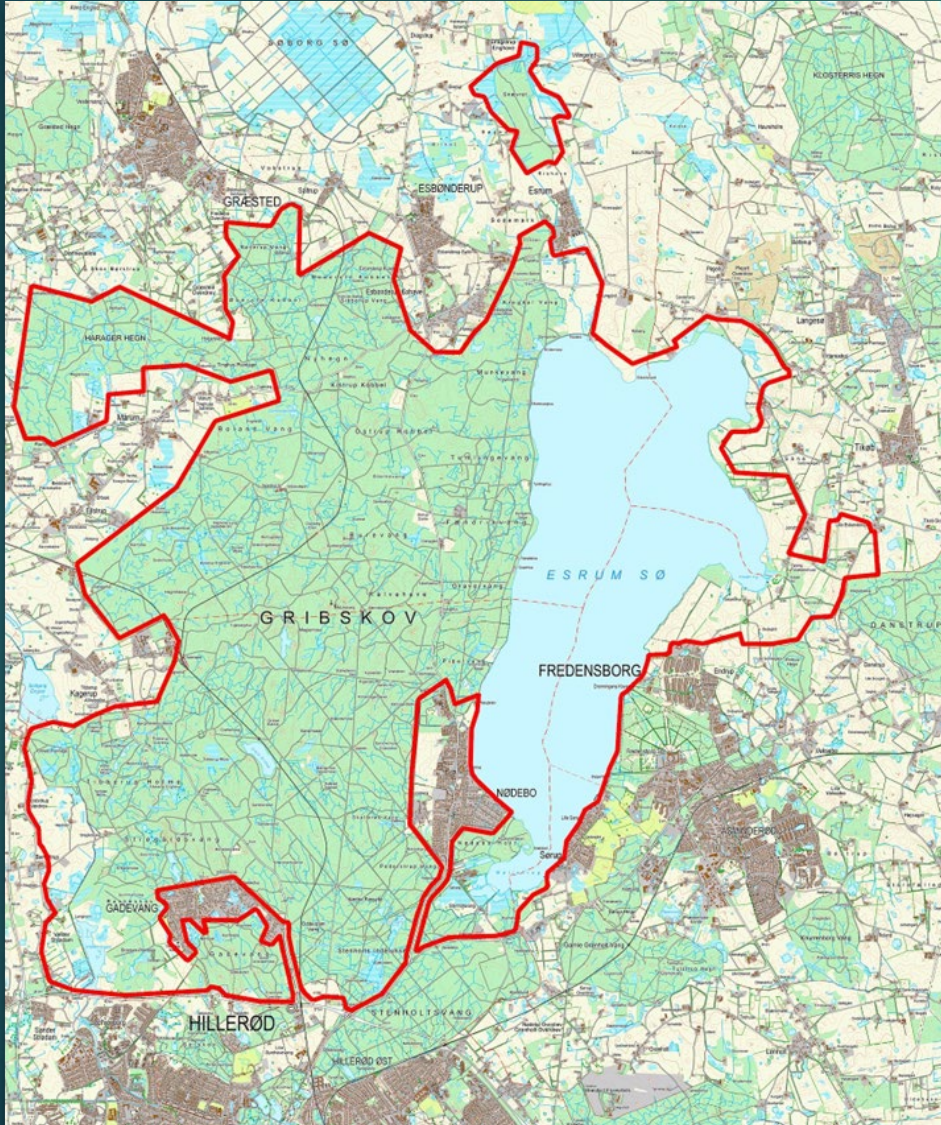
Målrettet 2018

- ▶ Vi anbefaler, at **indikatorerne** kombineres, så de omfatter artsindikatorer og strukturindikatorer **på god naturtilstand** samt strukturindikatorer på effekten af græssende dyr. Udvælgelsen og kombinationen af indikatorer vil foregå i en efterfølgende proces ledet af Landbrugsstyrelsen og med deltagelse af DCE, Aarhus Universitet, og interessenter.
- ▶ Videnskabelig rapport fra DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi Vol/bind297 2018

Løse ender 2024

- ▶ There is increasing interest in open-ended restoration with the focus on restoring natural processes **rather than static compositional goals**.
- ▶ The absence of numerous rare species suggests that dispersal limitation poses an important constraint for the diversity build-up in anthropogenically isolated natural areas, **necessitating active species introductions** to mitigate this issue in the short to medium term.
- ▶ Ejrnaes et al. 2024. Vegetation Dynamics following three decades of trophic rewilding in the mesic grasslands of Oostervaardersplassen – Applied Vegetation Science 27,3

Hvad med vildtet udenfor hegnet?

Gribbskov

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Velkommen til Naturanationalpark Gribbskov

Lige nu arbejder vi på...

at rydde en hegnslinje til Naturnationalpark Gribbskov. Hegnslinjen er ca. 22 km og denne del af arbejdet skønnes at være færdig omkring den 18. oktober 2024.

Hegnet med låger forventes færdigt i foråret 2025, hvor Naturnationalpark Gribbskov også forventes indviet.

Hold afstand til de arbejdende maskiner af sikkerhedsmæssige grunde.

Naturanationalpark Gribbskov udgør 1.300 hektar og vil der blive udsat stude, kronstyr og elge, som vil medvirke til at skabe lysninger og en varieret natur med mange forskellige levesteder for andre dyr og planter.

Den naturlige hydrologi skal genoprettes og mængden af dødt ved øges.

Adaptiv forvaltning, jægerne er nøglen - Samarbejde, samarbejde

DCE

► Vildtudbyttestatistik

DJ

Bestandsestimater

System, organisation, udstyr – penge og stabilitet!

Teknologi – alt nyt!

Fælles retningslinjer - fodslag

